

Az Iraki és Levantei Iszlám Állam-ot álmodó terroristák támadása Észak-Irak térségében

„Pillanatok alatt vérbe és tűzbe borulhat a térség”

Az Iraki és Levantei Iszlám Állam nevet viselő radikális iszlamista szervezet alig néhány hónapja került be a hírekbe Szíria kapcsán, amikor a polgárháborúban Aszad kormányát támadó dzsihádisták körében átvette a vezető szerepet. Most pedig mint kés a vajban, úgy halad Bagdad felé, az iraki hadsereg pedig fejevesztve menekül harcosai elől – vázolta a helyzetet Nógrádi György. A biztonságpolitikai szakértő portálunknak adott interjújában rámutatott: a Nyugat halálra rémült a szélsőséges szunniták előretörésétől, ugyanakkor fél beavatkozni is; ráadásul az ILIÁ soraiban európai katonák is harcolnak.

– Eddig az al-Kaidát tekintették a legkeményebb terrorista szervezetnek a Közel-Keleten, az Iraki és Levantei Iszlám Államról (ILIÁ) eddig nem sokat hallottunk. Kik ők?

– Ami érdekes, hogy Irakban hosszú évek óta polgárháború van, de a világ erre csak akkor figyelt fel, amikor ez – a napi halottak számával – egy meghatározott szintet átlépett. A szunnita szélsőségeket tömörítő ILIÁ egyébként már 2006 óta jelen van az iraki belpolitikában, alapvető stratégiai célja pedig az Egyesült Államok elleni harc, és egy iszlám állam létrehozása Irak és „Nagy-Szíria” területén – utóbbi magába foglalná Izrael területét is. Az ILIÁ-t döntően Katar és Szaúd-Arábia meghatározó, szunnita erői támogatják.

– Szakértők szerint Szíriából kiszorult dzsihádisták alkotják az ILIÁ derékhadát.

– Szíriában Amerika célja az volt, hogy létrehozzon egy mérsékelt szíriai ellenállást, ez viszont mára már csak papíron létezik, a helyüket a szélsőséges dzsihádisták vették át, élükön az ILIÁ-val. Itt a dzsihádisták részsikereket el tudtak érni, ugyanakkor Bassár el-Aszad elnök hatalmon maradt, és ő nyerte a választásokat annak ellenére, hogy az országban a síiták – akiket ott alapítványok hívnak – kisebbségben vannak. Ez annak köszönhető, hogy a szunnita többség túlnyomó része is elfogadja Aszadot, mert ők is rettegnek a szélsőséges szunnita politikától. Irakban ugyanakkor a valóságban a „helyettesek” háborúznak; a fő ellentét a valóságban Szaúd-Arábia és Irán között húzódik, ez a szembenállás jelenik meg Irakban a síiták és a részben külföldi szélsőséges szunniták közötti harcban.

– A harcosok felfegyverzése, kiképzése egy dolog, de honnan van pénze az ILIÁ-nak még arra is, hogy amerikai dollárban fizesse a zsoldot a híveinek?

– Egyrészt a nagyvárosok bankjainak elfoglalása után az iraki kormány szerencsétlenkedése miatt elképesztő mennyiségű készpénz került az ILIÁ birtokába, ebből pedig bőkezűen osztogathat a híveinek – másrészt a terrorszervezet a készpénzzel nem is nagyon tudna mást kezdeni.

– Úgy tudni, az ILIÁ Nyugaton is toboroz.

– Európa szinte minden országából indultak harcba Szíriába vagy Irakba iszlamisták, akik többsége a nyugati államokban élő muzulmán, egy másik része viszont olyan született európaiakból áll,

akik csak felvették az iszlám vallást, ezért őket külső jegyek alapján nagyon nehéz felismerni. Statisztikák szerint például a Németországban élő muzulmánok tíz százaléka szélsőséges, és közülük is csak tíz százalék lenne hajlamos terrorcselekmények elkövetésére. A nagy kérdés csak az, hogy melyik lenne az az összesen egy százalék? Azt is fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy bár az innen induló önkéntesek jelentős része elesik valamelyik közel-keleti országban a harcokban, aki viszont helyben kiképzést kapnak, és hazamennek utána Nyugatra, az illető ország belső biztonságára komoly fenyegetést jelenthetnek. A Nyugat retteg a teljesen kiszámíthatatlan szunnita szélsőségesektől; Németországban például felmérések támasztják alá, hogy a szélsőjobboldal és a szélsőbaloldal lélekszáma – és az általuk elkövetett merényletek száma is – csökkenőben van, az országban a két csoportot lélekszámban jóval meghaladják a szélsőséges iszlamisták csoportja: 43 500 dzsihádista él Németországban, ezek közül mintegy 350 harcol is Irakban.

– Ugyanakkor az ILIÁ brutálisan gyors előrenyomulása mintha az utóbbi napokban megtorpant volna.

– A szélsőségesek nem tudtak behatolni a síiták által lakott Bagdadba és az ország szintén síita többségű déli részébe. Ugyanakkor az északi részeken felrobbantották azokat a vezetőket, amelyeken az olaj délre áramlott az északi olajmezőkről, így viszont Iraktól csak a stabil déli részekről lehet olajat vásárolni.

– Ez nyilvánvalóan sérti a nyugati érdekeket; mit léphet minderre Amerika?

– A jelenlegi helyzetben, amikor az iraki hadsereg, az iraki katonák menekülnek az ILIÁ elől, Amerika stratégiája a következő lehet: megpróbálhatják minden erejükkel a szunnita szélsőségeket feltartani, ehhez azonban meg kell változtatniuk a szíriai és az iráni politikájukat is. Ezt láthatjuk most, amikor nemrég újraindították a teheráni amerikai követséget, mondván, Irán politikája mérséklődött; ennek a közeledésnek a valódi oka viszont az iraki helyzet megváltozása és a szélsőséges iszlamisták előretörése.

A szárazföldi beavatkozás teljesen kizárt Washington részéről?

– Legalábbis nagyon kicsi rá az esély: egyrészt már így is rengeteg pénzbe került az USA-nak ez a háború – a hadi kiadások 800 milliárd dollárra rúgtak, nem beszélve az iraki életszínvonal-javításra fordított 12 milliárdról, az iraki hadsereg kiképzésére fordított 20 milliárdról, vagy az újjáépítésre elköltött 21 milliárdról, amely mind kidobott pénzzé vált az újabb konfliktusok nyomán. Másrészt az amerikaiak tudják, hogy egy ilyen nyílt, szárazföldi beavatkozással a teljes szunnita világ haragját kivívnák maguk ellen. Tovább nehezíti a helyzetet, hogy a Nyugat nem rendelkezik egységes politikai stratégiai állás-

ponttal, hiszen más a németek, a franciák vagy az angolok érdeke. A Nyugatnak egyébként egyetlen lehetősége van, az, hogy az ILIÁ támogatóira – Katarra és Szaúd-Arábiára – gyakorol befolyást, és eltántorítja őket a terrorszervezet támogatásától. Ha az ILIÁ továbbra is nagy területet foglal el Irakban, Amerika bevethet drónokat is ellenük.

– Van reális esély annak, hogy az ILIÁ által megálmodott kalifátus valóban megalakulhat?

– A történelemben mindenre van esély, de ennek a kalifátusalapításnak a valószínűsége minimális. Tudni kell, hogy Irakban az április 30-i választások óta gyakorlatilag nem tudott megalakulni a kormány. A jelenlegi rezsim háttérbe szorítja a szunnitákat és a kurdokat, akik lehetőséget láttak a jelen-

legi konfliktusban. Irak egyben tartása egyébként – akár síita, akár szunnita rezsim volt hatalmon – mindig egyaránt nehézkes volt, hiszen Irak egy mesterséges állam, ahol nincs nemzetiösszetartozás-tudat. A konfliktus kimenetelére jelenleg több forgatókönyv lehetséges: létrejön a megálmodott szunnita iraki állam, de az is elképzelhető, hogy egy három részből álló – síita, szunnita, kurd – állam jön létre. Az sem kizárt, hogy létrejön egy síita iszlám állam, amely viszont beolvad Iránba. Sőt, ott vannak a kurdok, akik a helyzetet kihasználva megpróbálhatnak elszakadni Iraktól; ők egyre nagyobb területeket tartanak ellenőrzésük alatt, többek között Kirkukot, az olajközpontot, ráadásul a kurdok hadseregét az ILIÁ nem tudta legyőzni, ellentétben a reguláris iraki hadsereggel. A szakértők szerint egyébként a kiutat a konföderációs megoldás, a síita, szunnita és kurd részekből álló Irak jelentene.

– Az is elképzelhető, hogy létrejön egy önálló Kurdisztán?

– Erre nagyon kevés az esély. Ha a kurdok megpróbálnak Irak keleti részén elszakadni és önálló államot létrehozni, Törökország azonnal megtámadná azt. Emellett – bármilyen ellentétek is feszülhetnek a térségbeli kurd kisebbségeknek otthont adó államok között – Kurdisztán kérdésében egyetért

Irak, Irán, Szíria és Törökország. Recep Erdogan maga retteg egy Irak területén felálló önálló Kurdisztántól, hiszen az újabb erőt adhatna az elszakadásra a Törökország keleti részén élő kurdoknak is. A kurdok hiába a világ legnagyobb kisebbsége, nem tudnak érvényt szerezni az érdekeiknek.

– És ha nem történik nyugati beavatkozás Irakban? Meddig eskalálódhat ez a konfliktus?

– Jelenleg az az alaphelyzet, hogy térségi háború van kialakulóban. A jelenlegi konfliktusba bármelyik pillanatban bekapcsolódhat a palesztinok által lakott Jordánia, a szaúdi, ománi vagy bahreini olajmezőkön dolgozó, szunnita uralom alatt élő helyi síita többség; ha pedig ez megtörténik, az egy pillanat alatt vérbe és tűzbe boríthatja a térséget.

Magyar Nemzet

